

Parlamento das Letras: Xelís de Toro

Publicado o [12/12/2012](#)

<https://armandorequeixo.wordpress.com/2012/12/12/parlamento-das-letras-xelis-de-toro/>

Xelís de Toro escribe coa verba tramada á pel da vida. É un médium do caos humano que o rodea, que fagocita ávido de contar historias que nos devolvan o cáliz fervente da realidade.

Experimental, performancístico e neovangardista, dende finais dos oitenta Xelís avanzou anovando brañas non tripadas: sex & drugs & Rock and Roll e linguaxe de tribo urbana para ese cómic verbal que é Seis cordas e un corazón (1989), ao que logo seguiu a prosa radiofónica, textualidade puzzle de Non hai misericordia (1990), encrucillado de relatos, parodia de parodias que tivo continuación e remate de ciclo con Terminal (1994).

Pero o de Xelís non é camiñar por céspedes moles, así que ben pronto proseguíu o desafío con Os saltimbanquis no paraíso (2000), escrita de transfusión de dous mundos, xinea anglogalega e exploración das marxes vitais, a corda frouxa dos días, ese mesmo esborrallar os límites que produce Riofero (2009), planisferio de fracasos, o grande río presidindo o vagar dos espectros, a voaxa lendaria, as fuxidas e procuras, as viaxes interiores.

Mais se houber que sinalar un compás, un sextante para todo este cosmos creativo o seu crisol sería O libro das pontes invisibles (2012), poemario laboratoro, un tecer de sentido cara ao inefable, fías para nos atar insulares na resistencia fronte a un tsunami de baleiro, abismos do nada e espellos que desnortan.

Inconforme, convulso, buscapeixe, multimedia. Xelís en estado puro. Palabra que danza e reverbera e se fai río de luz para nós aquí.

—¿Cando, onde e da man de quen publicaches os teus primeiros textos?

Os primeiros textos publiquéinos en revistas que eu mesmo o editaba, fanzines a fotocopias. Despois, un pouco mellor editados, tamén algúns poemas na primeira época de *Dorna*, e xa logo narrativa, a primeira en Xerais, e despois en Positivas, editorial da que fun socio fundador.

—¿Cal das túas obras cres que foi mellor tratada e cal pasou máis desapercibida para o público e/ou a crítica? ¿Por que cres que recibiron ese trato desigual?

As primeiras dúas novelas, *Seis cordas e un corazón* (Roque Morteiro) e *Non hai misericordia*, foron moi ben recibidas por crítica e público, tiveron moitas recensións e, que eu lembre, moi laudatorias. Tamén venderon moitos exemplares para a época. Supoño que a razón é que era unha nova época, facía falla unha renovación na literatura e eu cadrei de pasar por alí co que a crítica e os lectores querían. Literatura urbana, parodia, posmodernismo, renovación da novela, cultura xuvenil, argot etc. Estamos falando dos derradeiros anos dos 80 e o peso da cultura urbana era cada vez máis evidente na sociedade galega.

Os máis desapercibidos foron *Terminal* e *Riofero*, penso que por motivos diferentes. *Terminal* é un libro complexo, só houbo unha recensión moi boa e intelixente de Xesús González Gómez que si entendeu o mundo no que estaba entrando, pero o resto da crítica ignorouno. O público lector nin se asomou. Supoño que nin o título nin a aparencia de libro complexo axudaban a facelo atraínte. Foi un libro singular nesa época e aínda agora o é. Para min foi moi importante, marcou un cambio radical no meu traballo. Abriume a cabeza a novos campos e posibilidades. *Riofero*, o meu derradeiro libro narrativo, tamén pasou desapercibido, non sei moi ben a razón. Eu son un escritor desterritorializado, non vivo en Galicia, foi unha escolla, a miña decisión, e iso ten repercusións na recepción dos meus libros e creo que iso afectou a *Riofero*. Pode que tamén teña que ver coa aparencia de libro de aventura, metafísico, metaliterario e que se callar non é o que a xente quere ler en tempos de crise. Eu nese libro puxen todo o que sei da literatura. Creo que é unha xungla literaria. Ou se cadra non é tan bo coma eu pensaba.

—¿Tes algún hábito singular ou manía á hora de escribir?

Son un pouco maniático cos lapis, bolígrafos e cadernos que utilizo.

—Nunha antoloxía da nosa literatura recente, ¿ao pé de que autores/as preferirías figurar?

Pensar nestas cousas pódeos despistar a un do verdadeiro traballo. Os nosos egos son bestas adormecidas que un debe temperar o máis que poida. Eu xa me fixen á idea de que só son responsable do meu traballo.

—Se tiveses que historiografar a túa propia traxectoria literaria, que trazos salientarías?

Fun dando paus de cego, e sigo dando paus de cego. Non teño un plan nin obxectivo nin folla de ruta. Aprendín a escribir escribindo milleiros de poemas que nunca publiquei, polo ben da humanidade, pero valéronme de moito, déronme ritmo, soltura, foi como ceibar un can nun campo. E por razóns varias acabei escribindo narrativa durante uns cantos anos. Neste momento perdinlle un pouco de interese á narrativa, ficción, novela, e volvo a estar máis interesado na poesía, no texto curto, na experimentación literaria. Tampouco sei moi ben canto tempo durará isto, pero é no momento no que estou. Comecei a escribir nun tempo de cambio, eu era moi consciente do que estaba a facer cando estaba a escribir *Seis cordas e un corazón* e *Non hai misericordia*. Sabía que estaba ligando a cultura urbana e o argot xuvenil á literatura galega. Pero despois non quixen seguir ese camiño, comecei a interesarme máis na literatura como textualidade e a escrita conceptual e cortei calquera vincallo aparente que o traballo anterior tiña coa realidade (aínda que isto xa estaba latente en *Seis cordas...*, unha parodia literaria, e en *Non hai misericordia*, unha estrutura metaliteraria). *Os saltimbanquis no paraíso* e *Riofero*, foron os meus ensaios en tratar de dominar as técnicas narrativas tradicionais por parte de quen non é un narrador tradicional. Nestes dous libros foi como se quixese aprender de súpeto o oficio de narrador.

—¿Qué lecturas te acompañan decote ou a que escritores/as regresas con frecuencia?

As miñas lecturas son moi desordenadas, cando non sei qué ler e se me atrancan os libros, sempre regreso a Jean Rhys, nunca me defrauda. En xeral, e aínda que non saiba nin como definila, a literatura de mulleres é boa guía para os meus gustos: Virginia Wolf, Anaïs Nin, Sylvia Plath e si, das nosas, Rosalía e Chus Pato. Beckett para min é sempre unha constante inspiración e escritoras multimedia como Laurie Anderson. Tamén escritores xudeus centro europeos como Elias Canetti, Kafka ou Bruno Schulz.

—¿Que cres que lle falta aínda ás nosas letras e que lle sobra definitivamente?

Resúltanme moi interesante os grupos de lectura de base, agrupacións, iniciativas voluntarias e voluntariosas de xente que trata de manter a literatura viva xa ben organizando grupos de lectura, actos etc. A literatura galega naceu dentro e grazas ao galeguismo e o nacionalismo, mais só vai ter relevancia social se logra matar ao pai.

—Se soubeses que o teu tempo se esgota, ¿que non te perdoarías non deixar escrito?

Eu xa estou perdoado, estou máis que contento co que teño publicado, tanto en narrativa para adultos coma en literatura infantil. Podería tranquilamente non publicar nada máis, o mundo continuaría sen darse conta.

—¿Cal é a túa valoración do noso presente literario?

Eu vexo algúns moi bos escritores tanto en narrativa coma en poesía e dáme pena que unha calidade tan boa non veña da man dun público máis amplo polas particularidades da nosa cultura minorizada, público lector e ninguneo polas institucións públicas.

—Se desexas facer algunha outra consideración, túa é a palabra.

Se a escrita literaria vai valer para algo, o escritor ten que loitar consigo mesmo e co que o rodea para ser independente. Nos contextos pequenos como o noso non é doado, o mundo da crítica está moi preto do mundo editorial e do mundo do escritor. Querer gustar aos críticos, querer escribir para triunfar, querer adiviñar o que lle vai gustar ao público son erros dos que un non aprende nada, é preferible cometer outros erros, os propios erros. As novas tecnoloxías, as redes sociais, o libro electrónico, están a transformar as nocións de literatura como unha narración unidimensional, están a dinamitar a imaxe do escritor como axente central na literatura e a institución literaria como estrutura coherente. É difícil acreditar nun canon, nunha historia literaria. O que existe agora é moitas escritas en moitos lugares e de moitas maneiras. A autoridade tanto do escritor coma do crítico vaise esvaecendo aos poucos e creo que iso é bo. No seu lugar fican a escrita, a literatura, a lectura. Iso espera quen isto escribe.